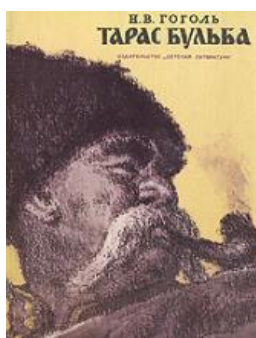

Гоголь Микола (1 квітня 1809 – 4 березня 1852) – письменник українського походження з відомого українського роду Гоголів-Яновських. Вважається класиком російської літератури, найвизначнішим із представників її «української школи». Окрім внеску в російську літературу, Гоголь також справив вплив і на українську літературу й українську культуру загалом, а також був завзятим етнографом й збирачем українського фольклору.

Микола Васильович народився в селі Великі Сорочинці (тепер Миргородського району) на Полтавщині. Батько його був прапраправнуком полковника козацького війська часів Богдана Хмельницького Остапа Гоголя.

Пізніше знаменитий нащадок звеличить його до легендарної постаті й оспіває в образі **Тараса Бульби**.

Родовід Яновських

Яків Гоголь

Дитинство майбутнього письменника минуло в с. Василівці (тепер Гоголеве) в маєтку батьків. З 1818 по 1819 рік навчався в Полтавському повітовому училищі, а з 1821 по 1828-й – у Ніжинській гімназії вищих наук. Мовно-музична культура рідної землі знаходила свій вияв у виховній практиці бабусі Тетяни Семенівни, маминої мами.

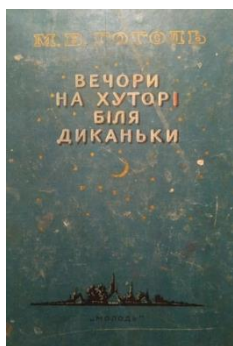
Любов до мови, відчуття слова закладалися у юного Миколи Гоголя уже з дитячих літ. Згодом він захопився збиранням українських народних пісень, прислів'їв та приказок, готував матеріали до українсько-російського словника. Пізніше він так писав про українську пісню: «Якби наш край не мав такої скарбниці пісень, я б ніколи не зрозумів історії його, тому що не збагнув би минулого...»; «Це народна історія, жива, яскрава, барвиста, правдива, що розкриває все життя народу».

Ще в студентські роки, глибоко переймаючись соціальними негараздами, внутрішньо противлячись найрізноманітнішим виявам зла, вболіваючи за всю державу і свою «милу Україну», М. Гоголь настроювався на таку діяльність, «щоб

бути по-справжньому корисним для людства». Загалом же всю творчість великого письменника було спрямовано на «очищення серця», «розуміння серцем», щоб досягти хоч якоїсь подоби суспільної гармонії. «Я палав незгасним прагненням зробити своє життя потрібним для блага держави, я жадав принести хоча б найменшу користь. Тривожили думки, що я не зможу, що мені перепинять шлях, завдавши мені глибокого суму. Я поклявся жодної хвилини короткого життя свого не втрачати, не зробивши блага», – писав палко настроєний на самопожертву юнак.

У 1828 році М. Гоголь переїхав до Петербурга. Там у 1829 році опублікував свій перший твір – поему «Ганц Кюхельгартен».

Через рік у журналі «Отечественные записки» з'являється повість «Басаврюк, або Вечір проти Івана Купала», перша з циклу «Вечори на хуторі біля Диканьки».

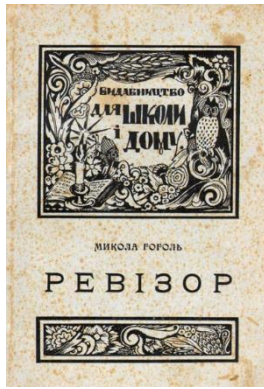
Романтична спрямованість, опоетизованість життя надавали творам М. Гоголя особливого колориту.

Грунтовні знання усної народної творчості дозволяли майстру виводити картини дійсності у глибокому взаємопереплетенні з вимислом, але мовби на реальному ґрунті життя. Особливо привабливим був ліризм, проникливість і любов автора до зображуваного, що неминуче справляло враження на читача, захоплюючи його уяву. Туга за батьківщиною, за мальовничою Україною змусила М. Гоголя наприкінці 1833 року клопотатися про місце професора історії в Київському університеті св. Володимира. Спонукала до цього ще й дружба з М. Максимовичем, професором-земляком, етнографом, фольклористом, істориком, ботаніком, майбутнім ректором Київського університету. «Я захоплююся заздалегідь, коли уявляю, як закиплять труди мої в Києві. Там скінчу я історію України й півдня Росії і напишу всесвітню історію.

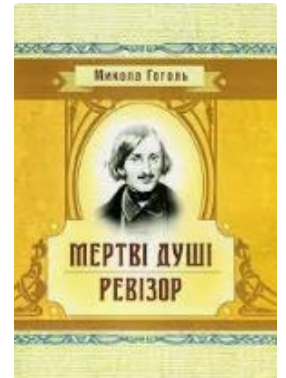
А скільки зберу там легенд, повір'їв, пісень! Якими цікавими можна зробити університетські записки, скільки можна умістити в них подробиць, цілком нових про сам край!» – переповнювався творчими планами письменник. «Туди! Туди! До Києва! Там, або навколо нього, звершалися діяння віковичності нашої... Багато можна буде зробити добра», – писав він про свої сподівання М. Максимовичу. У цей же час він працював над книгами «Арабески», «Миргород» (1835).

Розраду від нездійснених планів письменник шукав і знаходив у творчості. Тепер він остаточно порвав з педагогічною діяльністю. «...вже не дитячі думки, не обмежене коло моїх знань, а високі, сповнені істини й жахливої величі думки хвилювали мене».

З другої половини 30-х років подальший розквіт таланту М. Гоголя пов'язаний з його драматургією. Етапною навіть в історії театру стала його соціальна комедія «Ревізор» (1836). Невдовзі після прем'єри п'єси Микола Гоголь виїхав на досить тривалий час за кордон. Він відвідав Німеччину, Швейцарію, Францію, Італію. У 1842 році появилася друком знаменита поема-роман «Мертві душі».

Останні роки життя письменника сповнені драматичних пошуків себе в Істині. Прямим підтвердженням тому було видання «Вибраних місць з листування з друзями» (1847).

У 1848 році письменник повернувся на батьківщину, посилено працював над другим томом «Мертвих душ», але незадовго перед смертю спалив рукопис.

4 березня 1852 року Микола Гоголь помер від повного фізичного та духовного виснаження. Письменника поховали біля Москви на цвинтарі Данилового монастиря. У 1931 році його останки були перенесені на Новодівичий цвинтар.

Вшанування пам'яті:

У більше як 30 містах України є вулиця Гоголя. Ще є у Казахстані, Іспанії, Італії, Латвії, Чилі, Франції, Угорщині, Німеччині, Вірменії, Грузії та ін.

У місті Київ є Бібліотека ім. Миколи Гоголя.

Полтавський академічний обласний український музично-драматичний театр має ім'я М. В. Гоголя.

Ніжинський державний університет – ім. Миколи Гоголя.

Пам'ятники письменнику:

Харків, Полтава, Великі Сорочинці, Дніпро. Ніжин, Гоголеве на Полтавщині.

Інше:

«ГогольFest» – український мистецький фестиваль, названий на честь письменника

«Вуса Гоголя» – український літературний подкаст, названий на честь письменника

«Микола Гоголь»

срібна монета, 27.02.2009

Твори Гоголя багаторазово екранізувалися. Його твори використані кількома композиторами при створенні опер та балетів. Крім цього, Гоголь був персонажем кількох фільмів та інших художніх творів.

Зображення Гоголя та героїв його творів можна зустріти на поштових марках і монетах.

На честь письменника названо астероїд 2361 Гоголь і кратер на Меркурії.

<https://www.youtube.com/watch?v=oxLiy4JIO00> (Біографія М. Гоголя)

<https://www.youtube.com/watch?v=XtbGj31BZ6w> (Обличчя української історії. Микола Гоголь)

https://www.youtube.com/watch?v=zXLVim4_nok (Микола Гоголь. Біографія. Історія України)

<https://www.youtube.com/watch?v=DQ0YGBVG3dA> (Чому Гоголь спалив «Мертві душі» і до чого тут Україна?: ким був Микола Васильович Гоголь? Умілим пристосуванцем, який зміг використати своє українське походження для побудови блискучої літературної кар'єри на росії? Чи все ж таємним українським патріотом, який розкладав із середини росіянську ідентичність, збиткуючись із неї в майстерних сатиричних творах?)

<https://naurok.com.ua/prezentaciya-mikola-gogol-zhitteviy-i-tvorchiy-shlyah-77864.html> (Презентація. Микола Гоголь. Життєвий і творчий шлях)

<https://www.youtube.com/watch?v=272Dcc4uxLk> (Микола Гоголь. Кращі цитати, афоризми, уривки з творів, вислови, думки)

<https://dovidka.biz.ua/vislovi-pro-gogolya/> (Вислови про Миколу Гоголя)

«Як письменник, Гоголь сформувався на ґрунті староукраїнської літератури, його творчість увібрала в себе родові барокові ознаки, тому гоголівські твори близькі до української барокової проповіді, повчального слова... і до старої інтермедії, вертепної драми, побутового анекдоту, бурлеску».

Юрій Барабаш

«Так, нам, українцям, Гоголя треба читати – не лише його твори, а й про нього. І намагатися зрозуміти цього автора, як, зрештою, і самих себе. Для нас Гоголь має стати дзеркалом, у якому бачимо власні вади. Туди треба зазирати хоча б для того, щоб позбутися їх».

Петро Кралюк